

ZODPOVEDNOSŤ ZA AI AKO ZA POMOCNÍKA ALEBO KONCIPIENTA? STARÉ PRAVIDLÁ PRE NOVÉ TECHNOLOGIE¹

LIABILITY FOR AI AS FOR AN ASSISTANT OR A TRAINEE? OLD RULES FOR NEW TECHNOLOGIES

Filip Petrek²

Abstrakt: Dynamický vývoj umelej inteligencie sa premieta aj do sektoru právnych služieb. Jednou z otázok, ktoré v tejto súvislosti vychádzajú na povrch, je identifikácia resp. distribúcia zodpovednosti za škodu, prameniacej z nesprávneho použitia umelej inteligencie (svet už napr. obleteli medializované prípady, keď advokáti predkladali súdom podania, odvolávajúce sa na vymyslenú judikatúru). Tradičné inštitúty súkromného práva, ako je zodpovednosť za pomocníka, môžu poskytnúť všeobecné východiská pre určovanie zodpovednej osoby, ktorá určitý AI systém používa. V príspevku sa zaoberáme otázkou právnej zodpovednosti za škodu spôsobenú využívaním generatívnej umelej inteligencie, konkrétne veľkých jazykových modelov (LLM), s osobitným zameraním na poskytovanie právnych služieb. Východiskom pre naše úvahy je analógia s tradičnými modelmi zodpovednosti, najmä spomínanej zodpovednosti principála za pomocníka (Občiansky a Obchodný zákonník), prípadne advokáta za advokátskeho koncipienta, ktoré sú v slovenskom práve zakotvené. Naším cieľom bolo preskúmať, či tieto existujúce právne mechanizmy dostatočne pokrývajú aj situácie, keď advokát pri svojej práci použije AI (a napríklad sa bez dostatočného obsahového preverenia spoľahne na určitý výstup) alebo je potrebné uvažovať o ich modifikácii či zavedení nových pravidiel (pričom sa skôr prikláňame k záveru, že súčasný normatívny rámec si nevyžaduje zásadnejšie zmeny). Venujeme sa tiež pravidlám, ktoré v tomto smere vydala Slovenská advokátska komora.

Kľúčové slová: právna, zodpovednosť, pomocník, umelá, inteligencia, AI

¹ Tento príspevok je financovaný z prostriedkov EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu Umelá inteligencia pre právnické profesie (AILE) č. 09l05-03-V02-00038.

² Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta.

Abstract: The dynamic development of artificial intelligence extends into the legal services sector. One of the key questions arising in this context concerns the identification and allocation of liability for damage caused by the improper use of artificial intelligence (as illustrated by widely publicized cases where lawyers submitted pleadings to courts citing fabricated case law). Traditional private law institutes, such as liability for an assistant, may provide a general starting point for determining the person responsible for the use of a particular AI system. This article examines the issue of legal liability for damage resulting from the use of generative artificial intelligence, in particular large language models (LLMs), with a specific focus on the provision of legal services. The basis of our analysis lies in the analogy with traditional models of liability, in particular the principal's liability for an assistant (under the Civil and Commercial Codes) and the lawyer's liability for a trainee, both firmly embedded in Slovak law. Our aim was to explore whether these existing legal mechanisms sufficiently cover situations in which a lawyer relies on AI in their practice (for instance, by unjustifiably relying on a particular output without its due verification), or whether modifications or new rules should be considered. We tend, however, to conclude that the current normative framework does not require fundamental changes. The article also addresses respective regulation adopted by Slovak Bar association.

Key words: legal, liability, assistant, artificial intelligence, AI

Úvod

Nástup generatívnej umelej inteligencie, osobitne veľkých jazykových modelov (*large language models* – LLMs), predstavuje významnú zmenu aj pre právnu prax a sektor poskytovania právnych služieb. Predmetné nástroje umožňujú rýchlu tvorbu textu a teda aj právnych dokumentov či podaní. Hoci sú vnímané ako významný pomocník pri zefektívňovaní práce, ich využívanie otvára aj viaceré zásadné otázky týkajúce sa právnej zodpovednosti v nových situáciách, ktoré prinášajú, poskytovanie právnych služieb nevynímajúc.³

Vo všeobecnosti sa pri diskusiách o právnej zodpovednosti za použitie AI v rôznych situáciách objavuje hneď niekoľko aktérov, pri ktorých sa dá uvažovať o určitej alokácii zodpovednosti – možno spomenúť napr. vývojára softvéru, jeho

³ Pozri napr.: ŠÍPA, Martin: Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právnických služeb. In: Advokátní deník [online]. 2024 [cit. 2025-09-28]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligence-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/>.

prevádzkovateľa, používateľa alebo konečného spotrebiteľa (ak ide o niekoho iného).⁴

Samozrejme, tieto diskusie majú mnoho špecifických rovín: svoje osobitné východiská má napr. autonómna mobilita, kde sa rovnako diskutuje o využívaní tradičných existujúcich zodpovednostných modelov – najmä zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom.⁵ Tým sa však bližšie venovať nebudeme. Predmetom nášho záujmu bude predovšetkým používanie veľkých jazykových modelov, s osobitným zameraním na oblasť poskytovania právnych služieb.

Hovoríme teda napr. o situáciách, keď advokát poskytne klientovi nesprávnu odbornú radu, ktorá má pôvod vo výstupe umelej inteligencie. Široko medializované boli taktiež prípady (napr. v USA či Taliansku), keď advokáti predložili súdom procesné podania, v ktorých sa odvolávali na fiktívnu, neexistujúcu (tzv. halucinovanú) judikatúru, prameniáciu z výstupov, ktoré im poskytol určitý veľký jazykový model.⁶ V takýchto situáciách je potrebné jasne stanoviť, kto by mal znášať následky takejto chyby a ako takéto konanie vlastne definovať a vnímať (či napr. za každých okolností konštituuje zanedbanie odbornej starostlivosti a pod.). Medzi ďalšie právne roviny súvisiace s poskytovaním právnych služieb patrí napr. aj ochrana osobných údajov či dodržiavanie mlčanlivosti zo strany advokátov pri používaní predmetných softvérov.

Slovenské právo neobsahuje osobitnú úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú použitím umelej inteligencie – ani v rovine všeobecnej, ani v rovine advokátskeho práva. Obsahuje však viaceré tradičné zodpovednostné modely, ktoré možno na takéto situácie použiť analogicky, resp. vychádzať z nich – hovoríme najmä o zodpovednosti principála za použitého pomocníka, za advokátskeho koncipienta či všeobecnej zodpovednosti advokáta za škodu spôsobenú pri výkone povolania. Rovnako možno spomenúť doktrínu *culpa in eligendo*, predstavujúcu zodpovednosť za nesprávny, resp. nedbanlivostný výber pomocníka (ak si subjekt vyberie na výkon svojej činnosti osobu, ktorá nie je dostatočne spôsobilá alebo dôveryhodná a táto osoba spôsobí škodu, nesie zodpovednosť práve ten, kto ju vybral).⁷

⁴ PINTÉROVÁ, Dominika: Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy). Právny obzor, 107, 2024, č. 4, s. 361 – 383.

⁵ Bližšie pozri napr.: MESARČÍK, Matúš, GYURÁSZ, Zsolt. a kol: Právo a umelá inteligencia. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 126 – 139.

⁶ Známy je napr. prípad *Mata v. Avianca, Inc.* z New Yorku, ktorý býva dávaný za príklad citovania halucinovanej judikatúry.

⁷ TROJČÁKOVÁ, Veronika: Pričítanie škody spôsobenej pomocníkom: zodpovednosť na pomedzí porušenia zmluvnej povinnosti a deliktu. In NEVOLNÁ, Zuzana, HLOBÍKOVÁ, Daniela (eds.): Porušenie zmluvných povinností v súkromnom práve a jeho následky. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2018, s. 154 – 178.

V kontexte advokácie a umelej inteligencie to v konečnom dôsledku môže znamenať, že advokát bude zodpovedný za škodu aj vtedy, ak sa neprimerane spoľahne na AI nástroj, ktorý nie je vhodný alebo spoľahlivý pre daný účel. Práve vyššie naznačené inštitúty budú predmetom nášho skúmania v tomto príspevku. Budeme sa zaoberať aj tým, čo by pri používaní daných nástrojov malo znamenať ich etické a správne použitie. Z metodologického hľadiska náš príspevok vychádza najmä z analytického rozboru platnej slovenskej právnej úpravy a odbornej literatúry. Predmetom analýzy sú najmä príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a zákona o advokácii, ako aj návrhu nového Občianskeho zákonníka, ktorý je v súčasnosti v legislatívnom procese. Pomáhame si aj využitím určitých ilustratívnych prípadov nesprávneho používania generatívnej umelej inteligencie v právnej praxi, ktoré slúžia ako podklad pre niektoré normatívne zovšeobecnenia, s ktorými pracujeme. Neopomíname ani relevantné profesijné dokumenty, a síce pravidlá Slovenskej advokátskej komory upravujúce používanie nástrojov umelej inteligencie. Našou primárnou ambíciou pritom nebude empirické skúmanie konkrétnych incidentov, ale skôr posúdenie rozsahu použiteľnosti existujúcich zodpovednostných rámcov načrtnutých vyššie na rôzne situácie spojené s používaním veľkých jazykových modelov v advokátskej praxi.

Cieľom príspevku je preskúmať, či tradičné zodpovednostné koncepty slovenskej právnej úpravy – ktoré môžeme pracovne označiť ako „staré“ pravidlá – dokážu adekvátne reagovať na riziká a špecifiká vyplývajúce z používania nových technológií, najmä veľkých jazykových modelov v advokátskej praxi. Zámerom je posúdiť mieru aplikovateľnosti týchto inštitútov na nové technologické kontexty a identifikovať oblasti, v ktorých môžu vzniknúť normatívne alebo regulačné nedostatky, prípadne potreba ich úpravy *de lege ferenda*. Analýzu usmerňujú najmä tieto čiastkové výskumné otázky: (i) do akej miery môžu byť veľké jazykové modely pri poskytovaní právnych služieb právne posudzované analogicky ako pomocníci advokáta; (ii) ako používanie generatívnej umelej inteligencie ovplyvňuje rozsah a obsah povinnosti odbornej starostlivosti advokáta; a (iii) či predmetné nové technológie vyžadujú doplnenie právnej úpravy alebo postačuje určitá moderná interpretácia existujúcich pravidiel.

Predstavenie tradičných zodpovednostných modelov (Občiansky zákonník a Obchodný zákonník)

Slovenský Občiansky zákonník⁸ v § 420 ods. 2 ustanovuje, že *„Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto*

⁸ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov.

zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá".

Ide o konštrukciu zodpovednosti za pomocníka, ktorá je v právnych poriadkoch strednej Európy dlhodobo známa. Vyjadruje pravidlo, že pokiaľ niekto spôsobí škodu pri vykonávaní činnosti, ktorú vykonával pre inú osobu, nezodpovedá za túto škodu sám, ale zodpovedá ten, za koho túto činnosť vykonával.⁹

To samozrejme nevylučuje, že určitú zodpovednosť bude znášať aj použitá osoba. Nie však voči poškodenému, ale tomu, kto ju na túto činnosť použil. Určitým normatívnym nedostatkom predmetnej úpravy je, že pri takomto nasledovaní uplatnenia regresu sa výslovne spomína iba pracovnoprávna zodpovednosť (ktorá však nie je jedinou, ktorá by mala prichádzať do úvahy, resp. nevidíme rozumné dôvody na jej danie do popredia oproti iným možným vzťahom). Ďalším aplikačným problémom spätým s použitím daného ustanovenia je jeho systematické zaradenie, keď z neho jasne nevyplýva, že by sa malo použiť aj na kontraktálnu zodpovednosť (nielen deliktuálnu).

Na druhej strane, v rámci obchodno-právnych záväzkových vzťahov v zmysle ustanovenia § 331 Obchodného zákonníka¹⁰ platí, že „Ak dlžník plní svoj záväzok pomocou inej osoby, zodpovedá tak, akoby záväzok plnil sám, ak tento zákon neustanovuje inak“. Ide o priamočiarejšie pravidlo, ktoré znamená, že na vyvodenie dlžníkovej zodpovednosti za tretieho stačí, ak princípál použil na plnenie svojho záväzku akúkoľvek inú osobu, ktorá porušila povinnosť zo záväzkového vzťahu medzi ním a jeho veriteľom – poškodeným.¹¹

To, či sa potenciálne ocitneme v jednom alebo druhom rámci právnej úpravy (Občianskom alebo Obchodnom zákonníku) sa odvíja od povahy klienta advokáta a od toho sa odvíjajúcej skutočnosti, či ide o príkazný alebo mandátny vzťah.¹²

V zásade však v oboch prípadoch platí, že za súčasnej právnej úpravy poškodenému pomocníci za škodu nezodpovedajú, resp. ten si ani nemôže voči nim priamo uplatňovať svoj prípadný škodový nárok.

V tomto kontexte je prinajmenšom zaujímavý návrh nového Občianskeho zákonníka, ktorý bol publikovaný v roku 2025.¹³ V zmysle jeho navrhovaného

⁹ DULAK, Anton: § 420. In: ŠTEVČEK, Marek – DULAK, Anton – BAJÁNKOVÁ, Jana – FEČÍK, Marek – SEDLAČKO, František – TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník I. § 1–450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1442 – 1472.

¹⁰ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov.

¹¹ TROJČÁKOVÁ, Veronika: Pričítanie škody spôsobenej pomocníkom: zodpovednosť na pomedzí porušenia zmluvnej povinnosti a deliktu. In NEVOLNÁ, Zuzana, HLOBÍKOVÁ, Daniela (eds.): Porušenie zmluvných povinností v súkromnom práve a jeho následky. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2018, s. 154 – 178.

¹² KEREČMAN, Peter: In: OLEJ, Jozef, KEREČMAN, Peter, KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 259.

¹³ Dostupné na: <https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2025/09/Navrh-Obcianskeho-zakonnika.pdf>.

ustanovenia § 808 by malo platiť, že „Kto pri svojej činnosti použije splnomocnenca, zamestnanca alebo iného pomocníka, zodpovedá spolu s ním za škodu, ktorú pomocník spôsobil zavineným porušením právnej povinnosti“. Ak by tento návrh mal byť schválený, príde ku koncepcnej zmene, ktorá by mala spočívať v spoločnej zodpovednosti principála aj pomocníka.

Na to, aby sme však vôbec mohli „niekoho“ považovať za „iného“, ktorý bol pri určitej činnosti na jej výkon použitý, musíme samozrejme skúmať jeho právnu subjektivitu, ktorá v tomto smere predstavuje nevyhnutnú podmienku. Debaty o pripísaní právnej subjektivity umelej inteligencii existujú, ukazuje sa však, že sú vskutku veľmi predčasné.¹⁴ Ide skôr o filozofickú úvahu než o praktickú otázku. Na rozdiel od napr. obchodných spoločností, ktorým právo subjektivitu priznáva, jazykové modely nemajú schopnosť samostatne znášať následky svojho konania.

Z hľadiska „nasledovania“ reťaze vznikajúcich právnych vzťahov pri jej použití preto musíme zákonite pracovať iba so subjektom, ktorý používateľovi daného jazykového modelu túto službu prináša a sprostredkuje, t. zn. prevádzkovateľom tohto systému. Samozrejme, tu budú do hry vstupovať konkrétne zmluvné podmienky používaného AI nástroja, ktoré štandardne akýkoľvek používateľ (bez ohľadu na to, či ide o advokáta) akceptuje a ktoré typicky obsahujú dojednania, ktoré prostredníctvom takýchto adhézných zmlúv v najväčšom možnom rozsahu exkludujú možný vznik zodpovednostných nárokov (či už škody, väd a pod.).¹⁵

Vyššie uvádzané ustanovenia (existujúce *de lege lata*) sú v každom prípade vyjadrením princípu, že poškodeného nemá zaťažovať otázka, kto presne vykonal pre jeho zmluvného partnera konkrétnu činnosť. Ak raz teda niekto použije pri práci pomocníka, zodpovedá za výsledok sám.

¹⁴ Pozri napr.: MIKEŠ, Stanislav: Co je nového v právu? Praha: Nová beseda, 2019, s. 46 – 48.

¹⁵ Napr. podľa podmienok používania produktov openAI platí: „Ani my ani žiadny náš pridružený subjekt alebo poskytovateľ licencie nenesie zodpovednosť za akékoľvek nepriame, konkrétne a vyčísliteľné škody na majetku alebo zdraví, následné alebo sankčné náhrady škody vrátane škôd v dôsledku ušlých ziskov, dobrého mena, použitia alebo údajov či iných škôd, a to aj v prípade, že sme boli upozornení na možnosť ich výskytu. Kumulovaná výška našej zodpovednosti na základe týchto podmienok neprekročí sumu, ktorú ste zaplatili za službu, ktorá bola dôvodom na vznik nároku v priebehu 12 mesiacov pred vznikom zodpovednosti alebo sto dolárov (100 USD), podľa toho, ktorá je vyššia. Obmedzenia uvedené v tejto časti platia len v maximálnom zákonom povolenom rozsahu. Ak ste podnikateľ alebo organizácia, v rozsahu povolenom zákonom odškodníte a zbavíte nárokov tretích strán nás, naše pridružené subjekty a našich pracovníkov vo vzťahu k akýmkoľvek nákladom, stratám, zodpovednosti a výdavkom (vrátane nákladov na právne zastúpenie) pri nárokoch, ktoré vznikli z používania služieb a obsahu alebo akéhokoľvek porušenia týchto podmienok alebo v súvislosti s nimi“ (dostupné online na: <https://openai.com/sk-SK/policies/row-terms-of-use/>).

Zodpovednosť advokáta a jeho odborná starostlivosť (všeobecne a v kontexte použitia AI)

Osobitným režimom je samotná profesijná zodpovednosť advokáta, zakotvená v § 26 zákona o advokácii.¹⁶

Podľa § 26 ods. 1 zákona o advokácii, „*Advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advokácie; zodpovednosť advokáta sa vzťahuje aj na škodu spôsobenú jeho koncipientom alebo jeho zamestnancom [...]*“. Ďalej platí, že „*Koncipient a iný zamestnanec advokáta nezodpovedajú klientovi za škodu spôsobenú pri poskytovaní právnych služieb. Ich pracovnoprávna zodpovednosť voči advokátovi nie je tým dotknutá [...]*“ (ods. 2). Tiež je dané, že „*Ak tento zákon neustanovuje inak, advokát sa zbaví zodpovednosti podľa odseku 1, ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho žiadať [...]*“ (ods. 4).

Advokát teda zodpovedá klientovi za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom advokácie a táto jeho zodpovednosť sa vzťahuje aj na škodu spôsobenú jeho koncipientom alebo iným zamestnancom. Základným princípom je, že klient nemá niesť riziko spojené s vnútornou organizáciou práce advokáta.¹⁷ Aj keď koncipient a iný zamestnanec advokáta nie sú zodpovední klientovi priamo, advokát nesie objektívnu zodpovednosť za ich pochybenia, pričom sa môže zbaviť zodpovednosti len ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho žiadať. V praxi ide o vysoký štandard starostlivosti, ktorý má chrániť klienta.

Pri použití umelej inteligencie ako pomocného nástroja vzniká otázka, či je možné analogicky uplatniť tieto pravidlá. AI, hoci nemá právnu subjektivitu, začína čoraz viac plniť funkciu „virtuálneho pomocníka“ aj vo veľkých advokátskych kanceláriách.¹⁸ Advokát, ktorý by jej dôveroval bez kritického overovania si jej výstupov, by sa vystavoval riziku, že ponesie zodpovednosť obdobne, ako keby napr. nedostatočne skontroloval výstup po koncipientovi či inom odbornom zamestnancovi.

Analogická aplikácia tohto pravidla na AI by mala znamenať, že ak advokát využije jazykový model, musí dostatočne overiť správnosť vyprodukovaného výstupu či rady. Rovnako ako pri použití pomocníka (koncipienta či iného odborného zamestnanca) sa klient nesmie stať obeťou nesprávnej rady iba preto, že advokát použil

¹⁶ Zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov.

¹⁷ Ide o objektívnu zodpovednosť s možnosťou liberácie. Bližšie pozri najmä: KEREČMAN, Peter. In: OLEJ, Jozef, KEREČMAN, Peter, KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 256 – 283.

¹⁸ JOHNSON, Victoria: Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability. In: St. Mary's J. on Legal Malpractice & Ethics 55, 2024, s. 55 – 93. Dostupné na: <https://commons.stmarytx.edu/lmej/vol14/iss1/3>.

neadekvátny nástroj, ktorému nerozumie alebo nedostatočne skontroloval jeho výstup.¹⁹

Základným východiskovým pravidlom je, že advokát nesie plnú zodpovednosť voči svojmu klientovi za výsledok poskytovanej právnej služby. Klientovi by malo byť v zásade ľahostajné, či k pochybeniu došlo priamo z dôvodu nedostatočnej odbornosti advokáta, alebo bolo sprostredkované prostredníctvom koncipienta, zamestnanca či umelej inteligencie. Očakávanie klienta je jednoznačné: za výkon advokácie zodpovedá advokát ako profesionál, ktorý sa rozhodol poskytovať právne služby za odplatu. Charakter tejto zodpovednosti je pritom objektívny.²⁰ To znamená, že advokát zodpovedá za škodu bez ohľadu na zavinenie, pričom možnosť liberácie je obmedzená len na prípady, keď preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od neho spravodlivo požadovať. Ide o prísny štandard, ktorý odráža záujem na ochrane klienta ako adresáta právnej služby.²¹

Akékoľvek používanie AI systémov by zo strany advokátov nepochybne malo byť v súlade s požiadavkou odbornej starostlivosti, ktorú advokát má.²² V zmysle § 18 ods. 2 zákona o advokácii sa odbornou starostlivosťou rozumie, že advokát „*koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné*“, pričom má tiež dbať na účelnosť a hospodárnosť výkonu advokácie. Tieto pravidlá je podľa nás nevyhnutné interpretovať aj vo svetle technologického pokroku. Používanie umelej inteligencie totiž nie je neutrálne; prináša so sebou riziká, ktoré advokát nesmie ignorovať.²³ Zodpovedná advokátska prax preto vyžaduje, aby právnik pred použitím AI zvážil, či je technológia vhodná na daný účel, či jej výsledky možno považovať za spoľahlivé a ako je možné výstupy overiť. V opačnom prípade sa advokát vystavuje riziku, že jeho konanie bude vyhodnotené ako nedbanlivostné.

Diskutabilná je aj samotná povinnosť advokáta informovať klienta o tom, že pri poskytovaní právnej služby použil umelú inteligenciu. Zatiaľ čo v slovenskej právnej úprave neexistuje explicitná povinnosť takéhoto oznámenia, možno argumentovať,

¹⁹ ŠÍPA, Martin: Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právních služeb. In: Advokátní deník [online]. 2024 [cit. 2025-09-28]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligence-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb>.

²⁰ KEREČMAN, Peter: In: OLEJ, Jozef, KEREČMAN, Peter, KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 256 – 283.

²¹ Tamtiež.

²² V tomto kontexte pozri aj: WENDEL, W. Bradley: The Promise and Limitations of Artificial Intelligence in the Practice of Law. Oklahoma Law Review, 2019, vol. 72, s. 21–49.

²³ JOHNSON, Victoria: Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability. In: St. Mary's J. on Legal Malpractice & Ethics 55, 2024, s. 55 – 93. Dostupné na: <https://commons.stmarytx.edu/lmej/vol14/iss1/3>.

že neinformovanie klienta môže byť chápané ako porušenie dôvery, ktorá je základom advokátskeho povolania.²⁴ Transparentnosť by v tomto smere mala patriť k profesionálnym štandardom, aj keď nie je priamo predpísaná existujúcimi predpismi. Celkovo možno konštatovať, že zodpovednosť advokáta sa v ére umelej inteligencie nerozširuje kvantitatívne, ale kvalitatívne. Nejde o vytvorenie novej zodpovednostnej schémy, ale o prehĺbenie obsahu povinnosti odbornej starostlivosti. Tá dnes zahŕňa nielen právne znalosti, ale aj primeranú technologickú kompetenciu a schopnosť kriticky hodnotiť výstupy automatizovaných nástrojov.

Jedným z najznámejších rizík generatívnych modelov je tzv. „halucinovanie“ judikatúry (či dokonca právnych noriem).²⁵ Ide o situáciu, keď model vygeneruje text, ktorý pôsobí presvedčivo a formálne správne, avšak obsahovo je nepravdivý.

Zodpovednosť advokáta v takom prípade nemožno preniesť na poskytovateľa AI – klient sa oprávnené bude domáhať náhrady škody priamo od advokáta.

Špecifickou situáciou je nesprávna právna rada poskytnutá klientovi na základe odporúčania umelej inteligencie. Ak by napríklad AI navrhla uzavretie nevýhodnej dohody alebo zvolenie nesprávneho procesného postupu, škoda vzniknutá klientovi by tiež bola dôsledkom nedostatočného dohľadu advokáta nad použitím tohto nástroja. V tomto smere sa preto tiež uplatnia ustanovenia § 26 zákona o advokácii.

Do úvahy následne prichádza aj analýza vzťahu medzi advokátom a poskytovateľom AI. Ako sme však už rozobrali, väčšina veľkých jazykových modelov je dostupná prostredníctvom komerčných platforiem, ktorých obchodné podmienky obsahujú výrazné obmedzenia zodpovednosti. Poskytovateľ sa spravidla zrieka akejkoľvek garancie správnosti výstupov a limituje svoju zodpovednosť na minimálnu mieru.

V každom prípade, súčasťou týchto procesov a zmien (ktoré v súčasnosti prebiehajú) by mala byť aj formulácia etických a profesijných štandardov v tejto oblasti. Nepochybne treba v tejto súvislosti spomenúť aj uznesenie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 12/4/2025 z 31. marca 2025 ktorým sa schvaľujú pravidlá používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi.²⁶ Uznesenie predstavuje prvý systematický pokus normatívne rámcovať používanie nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi na Slovensku. Dokument jasne vyzdvihuje

²⁴ V tomto kontexte treba poukázať aj na znenie Advokátskeho poriadku, v zmysle ktorého napr. platí, že „Vzťah advokáta a klienta sa zakladá na vzájomnej dôvere“ (§ 3).

²⁵ Aj nadväznosti na už spomínané rozhodnutie *Mata v. Avianca, Inc.* prijala napr. v USA americká advokátska komora v roku 2024 etické pravidlá, ktoré o. i. konštatujú, že právnici by mali rozumieť „výhodám a rizikám spojeným“ s používaním jazykových modelov. Pozri viac na: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2024/07/aba-issues-first-ethics-guidance-ai-tools/>.

²⁶

Dostupné

na:

https://www.sak.sk/web/sk/cms/document/11/section/2743468/___docList___rows/2743472/attr/name/preview.

niektoré základné hodnoty advokácie – nezávislosť, mlčanlivosť, ochranu profesijného tajomstva a prevenciu konfliktu záujmov, pričom ich zasadzuje ich do kontextu AI. Ide teda o krok, ktorý na jednej strane jasne signalizuje, že advokátska samospráva vníma technologické zmeny a usiluje sa predchádzať ich negatívnym dôsledkom. Pozitívom uznesenia je jeho dôraz na plnú zodpovednosť advokáta za prípadné výstupy AI. Rovnako správne je zdôraznenie, že AI nesmie nahradiť odborné posúdenie ani individuálny prístup k prípadu – čo možno vnímať ako krok, ktorý preventívne predchádza mechanickému výkonu povolania.

Napriek týmto pozitívam však možno pomenovať aj určité slabiny predmetného predpisu. Použité formulácie sú skôr deklaratívne a vágne. Uznesenie tiež predpokladá, že advokát si zabezpečí „zmluvné uistenie“ o ochrane údajov, no nereflektuje realitu, že globálni poskytovatelia AI a veľkých jazykových modelov zvyčajne neposkytujú individuálne podmienky, o ktorých by sa dalo negociovat' – ide o adhézne štandardizované zmluvy. Z celkového pohľadu však uznesenie predstavuje dôležitý prvý krok k etickej a profesijnej reflexii umelej inteligencie v advokácii, hoci jeho praktická normatívna hodnota je obmedzená. Do budúcnosti bude z nášho pohľadu nevyhnutné doplniť ho o podrobnejšie metodické usmernenia, posilniť jeho vykonateľnosť a reflektovať reálne trhové podmienky používania AI nástrojov.

Rovnako predmetný predpis potvrdzuje náš predpoklad, že smerom do budúcnosti budú aj z hľadiska formovania princípov dobrého používania existovať najmä tri základné oblasti: kompetentná kontrola výstupov, transparentnosť voči klientovi a ochrana dôverných údajov.²⁷ Advokát teda musí vždy overiť správnosť a spoľahlivosť výstupu umelej inteligencie. Ide o nevyhnutný predpoklad odbornej starostlivosti – rovnako ako by advokát nepodpísal podanie vypracované koncipientom bez kontroly, nemôže sa bezvýhradne spoliehať ani na text generovaný algoritmom. V opačnom prípade sa vystavuje riziku, že jeho postup bude hodnotený ako nesvedomitý výkon advokácie.

Povinnosť mlčanlivosti a ochrana osobných údajov v kontexte používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi

Ďalším významným aspektom, súvisiacim s používaním veľkých jazykových modelov je povinnosť mlčanlivosti a ochrana advokátskeho tajomstva. Ak advokát používa generatívne modely, ktoré fungujú na princípe zasielania dát na externé servery a ich následného spracovania, musí zvážiť, či tým nedochádza k porušeniu povinnosti chrániť informácie získané od klienta. Problematika sa prirodzene dotýka aj ochrany

²⁷ Pozri aj: YAMANE, Naomi: Artificial Intelligence in the Legal Field and the Indispensable Human Element Legal Ethics Demands. *Georgetown Journal of Legal Ethics*, 2020, vol. 33, s. 877–890.

osobných údajov, najmä ak sú do systému vkladane dáta obsahujúce citlivé alebo inak dôverné informácie. V takých prípadoch je potrebné rozlišovať medzi internými nástrojmi, ktoré advokát prevádzkuje vo vlastnej réžii, a externými riešeniami poskytovanými veľkými technologickými spoločnosťami, kde je riziko úniku údajov alebo ich neprimeraného spracovania o to výraznejšie.

Povinnosť mlčanlivosti pritom patrí k základným profesijným pilierom advokácie a predstavuje jeden z najdôležitejších aspektov dôvery medzi advokátom a klientom. Jej zákonný základ je zakotvený v § 23 zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie.²⁸ Táto povinnosť prežaruje všetkými formami poskytovania právnych služieb, vrátane tých, pri ktorých advokát využíva moderné technológie. Používanie nástrojov generatívnej umelej inteligencie prirodzene otvára otázky súladu s touto povinnosťou, najmä vzhľadom na to, že väčšina veľkých jazykových modelov je prevádzkovaná externými poskytovateľmi, zvyčajne prostredníctvom cloudových infraštruktúr.

Pri takomto modeli je vždy nevyhnutné starostlivo zvážiť, komu sú dôverné dáta sprístupňované, ako sú technicky chránené a aký právny režim sa na ne vzťahuje. V tomto smere je zásadné, aby advokát rozumel nielen technickému fungovaniu nástroja, ale aj tomu, kto je v pozícii prevádzkovateľa a sprostredkovateľa a aké záväzky na seba poskytovateľ služby preberá. Na prvý pohľad sa možno domnievať, že používanie riešení od renomovaných technologických spoločností môže predstavovať vyššiu úroveň kybernetického zabezpečenia, než akú je schopná zabezpečiť väčšina advokátskych kancelárií vlastnými kapacitami.

Táto skutočnosť však nezabavuje advokáta jeho primárnej zodpovednosti za ochranu dôverných informácií a dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti. Zodpovednosť advokáta je osobná, zákonná²⁹ a nemožno ju preniesť na poskytovateľa technológie. Súčasťou tejto zodpovednosti je aj povinnosť zvoliť si len takých poskytovateľov softvérových riešení, pri ktorých možno primerane očakávať, že zabezpečia adekvátnu ochranu údajov. To zahŕňa napríklad požiadavku udržiavania medzinárodných bezpečnostných štandardov, záruky o neumožnení prístupu tretím osobám, záväzky týkajúce sa ochrany osobných údajov či uistenie, že poskytovateľ nevyužije uložené dáta na vlastné technické alebo vývojové účely (najmä na tréning modelov). Je však zrejmé, že poskytovatelia majú ekonomický záujem práve na zbere a využívaní údajov, keďže dáta predstavujú kľúčový vstup pre ďalší rozvoj modelov. Preto je nevyhnutné podrobne preskúmať nielen technické parametre využívaného nástroja, ale najmä príslušné zmluvné podmienky.

²⁸ OLEJ, Jozef: In: OLEJ, Jozef, KEREČMAN, Peter, KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 211 – 227.

²⁹ Tamtiež.

Napríklad podmienky služby ChatGPT uvádzajú, že používateľ získava plné práva k výstupom, avšak nahrané dáta môžu byť využité na poskytovanie, fungovanie a rozvoj služby, pokiaľ používateľ aktívne neodmietne ich použitie na tréning modelu. Takéto podmienky sú z hľadiska povinnosti mlčanlivosti a profesijných štandardov advokácie mimoriadne problematické.

Rozvoj predmetných nástrojov v každom prípade amplifikuje význam povinnosti mlčanlivosti a ochrany osobných údajov aj v advokácii. Tieto povinnosti vyžadujú od advokáta nielen právnu, ale aj technologickú gramotnosť. V konečnom dôsledku bude advokát zodpovedný za to, či zvolené technologické riešenia dokážu zabezpečiť primeranú ochranu advokátskeho tajomstva – bez ohľadu na to, aké záruky alebo limity poskytovateľa umelej inteligencie deklarujú vo svojich obchodných podmienkach.

Záver

Generatívna umelá inteligencia, osobitne veľké jazykové modely, prináša do právnickej praxe nové príležitosti, ale aj nové riziká. Slovenský právny poriadok už dnes disponuje tradičnými modelmi zodpovednosti, ktoré sú aplikovateľné aj na situácie spojené s využívaním AI. Zodpovednosť za pomocníka, profesijná zodpovednosť advokáta a všeobecná úprava zodpovednosti za škodu poskytujú dostatočný rámec na riešenie väčšiny prípadov. Rozdiel oproti klasickému pomocníkovi či koncipientovi spočíva v tom, že AI nemá vôľu ani schopnosť znášať následky svojich „rozhodnutí“. Preto ani zmeny, ktoré v oblasti zodpovednosti za pomocníka plánuje priniesť nový Občiansky zákonník, nebudú mať potenciál zmeniť základný záver, že za prípadnú spôsobenú škodu zodpovedá advokát.

Z hľadiska výskumných otázok možno dospieť k nasledovným záverom. Po prvé, veľké jazykové modely možno v právnej rovine do určitej miery posudzovať analogicky ako pomocníkov advokáta, keďže ide o nástroje, ktoré advokát využíva v procese poskytovania právnych služieb a ktorých výsledok integruje do vlastného profesionálneho výkonu. Analógia však má svoje limity: AI nie je subjektom práva, ale technologickým prostriedkom, a jej použitie vždy vstupuje do zodpovednosti advokáta ako súčasť jeho vlastného rozhodnutia o voľbe správneho nástroja.

Po druhé, používanie generatívnej umelej inteligencie kvalitatívne rozširuje obsah povinnosti odbornej starostlivosti advokáta. Tá nepochybne zahŕňa určitú technologickú kompetenciu, rozpoznanie limitov a rizík nástroja, kontrolu halucinácií a porozumenie tomu, ako môže nesprávna alebo nekontrolovaná integrácia AI do práce viesť k porušeniu profesijných povinností. Praktické incidenty, vrátane uvádzania halucinovanej judikatúry, dokazujú realitu tohto rizika. Po tretie, nové technologické situácie samy osebe podľa nás nevyžadujú zásadnú rekodifikáciu zodpovednostných pravidiel. Platná úprava poskytuje rámec, ktorý je schopný

absorbovať aj riziká spojené s používaním AI – predovšetkým prostredníctvom existujúcich modelov objektívnej a profesijnej zodpovednosti.

V každom prípade, rozmach umelej inteligencie vedie najmä k potrebe kvalitatívneho prehĺbenia obsahu povinnosti odbornej starostlivosti advokáta, ktoré okrem iného spočíva v správnom pochopení fungovania týchto technológií. Advokáti sa smerom do budúcnosti v žiadnom prípade nebudú môcť spoliehať ani na prenesenie zodpovednosti na poskytovateľov AI, ktorých zmluvné podmienky spravidla vylučujú akúkoľvek náhradu škody, ani na akékoľvek regresné uplatňovanie nárokov.

Záverom si pomôžeme citáciou rozhodnutia zo slovenskej súdnej praxe, ktorá sa už k prenikaniu AI (aj) do justície tiež začína vyjadrovať: *„Využitie umelej inteligencie môže byť pri práci v justícii prínosom, ale nemôže nahradiť mentálnu činnosť sudcu, ktorému bolo zverené rozhodovanie o individuálnych sporoch, ktorý komplexne vníma všetky súvislosti a nuansy konkrétneho prípadu. [...] Z uvedeného je zrejmé, že síce umelá inteligencia je prínosom aj v justícii (napr. rýchlosť a porovnanie údajov), avšak konečné rozhodnutie sporu sa nemôže spoliehať len na softvér a jeho algoritmy, ale na interpretáciu právnych noriem sudcom a ich aplikáciu na konkrétny/ individuálny spor“*.³⁰ Nepochybne možno citované primerane aplikovať aj na vzťahy vznikajúce pri poskytovaní právnych služieb advokátmi klientom.

Zoznam použitej literatúry

1. DULAK, Anton: § 420. In: ŠTEVČEK, Marek – DULAK, Anton – BAJÁNKOVÁ, Jana – FEČÍK, Marek – SEDLAČKO, František – TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník I. § 1–450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019. S. 1442–1472. ISBN 978-80-7400-770-5.
2. JOHNSON, Victoria: Artificial Intelligence and Legal Malpractice Liability. In: St. Mary's Journal on Legal Malpractice & Ethics, roč. 14, č. 1 (2024). S. 55–93.
3. KEREČMAN, Peter: § 26. In: OLEJ, Jozef – KEREČMAN, Peter – KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013. S. 256–283. ISBN 978-80-89603-11-4.
4. MELZER, Filip: Civilní odpovědnost za poradenství advokátem. In: Bulletin advokacie, 2018, č. 11, s. 15–20.
5. MESARČÍK, Matúš – GYURÁSZ, Zsolt a kol.: Právo a umelá inteligencia. 1. vydanie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2024, s. 126–139. ISBN 978-80-7160-715-1.
6. MIKEŠ, Stanislav: Co je nového v právu? Praha: Nová beseda, 2019. S. 42–48. ISBN 978-80-88383-18-5.

³⁰ Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19CoPr/2/2024 zo dňa 21.11.2024.

7. OLEJ, Jozef: § 18. In: OLEJ, Jozef – KEREČMAN, Peter – KALATA, Peter a kol. Zákon o advokácii. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2013. S. 211–227. ISBN 978-80-89603-11-4.
8. PINTÉROVÁ, Dominika: Právna regulácia umelej inteligencie (perspektívy a výzvy). In: Právny obzor, roč. 107, č. 4 (2024), s. 361–383.
9. ŠÍPA, Martin: Etické aspekty užívání umělé inteligence a jiných technologických řešení při poskytování právních služeb. In: Advokátní deník [online]. 2024 [cit. 2025-09-28]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2024/06/26/eticke-aspekty-uzivani-umele-inteligencie-a-jinych-technologickych-reseni-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/>
10. SUSSKIND, Richard E.: Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future. Oxford: Oxford University Press, 2023. S. 11–62. eISBN 978-0-19-267999-4.
11. TROJČÁKOVÁ, Veronika: Pričítanie škody spôsobenej pomocníkom: zodpovednosť na pomedzí porušenia zmluvnej povinnosti a deliktu. In: NEVOLNÁ, Zuzana – HLOBÍKOVÁ, Daniela (eds.). Porušenie zmluvných povinností v súkromnom práve a jeho následky. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2018. S. 154–178. ISBN 978-80-568-0105-5.
12. VOZÁR, Jozef: § 331. In: PATAKYOVÁ, Mária a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1292–1293. ISBN 9788082320186.
13. WENDEL, W. Bradley: The Promise and Limitations of Artificial Intelligence in the Practice of Law. In: Oklahoma Law Review, 2019, vol. 72, s. 21–49.
14. YAMANE, Naomi: Artificial Intelligence in the Legal Field and the Indispensable Human Element Legal Ethics Demands. In: Georgetown Journal of Legal Ethics, 2020, vol. 33, s. 877–890.

Kontaktné údaje

Mgr. Filip Petrek, PhD.

filip.petrek@flaw.uniba.sk

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta